

Bilişim Hukuku

Ünite 2 : Bilişim, İnsan Hakları ve Kişisel Verilerin Korunması

Konular

- ❖ **Bilişim Teknolojileri ve İnsan Hakları**
- ❖ **Kişisel Veri ve Kişisel Verilerin İşlenmesi**
- ❖ **Kişisel Verilerin Korunmasının Önemi**
- ❖ **Kişisel Verilerin Korunması Hakkı**
- ❖ **Kişisel Verilerin Korunmasında Hakim Olan Temel İlkeler**
- ❖ **Türkiye’ de Kişisel Verilerin Korunması 6698 Sayılı Kanun (KVKK)**

Bilişim Teknolojileri ve İnsan Hakları

Bilişim Teknolojileri ve İnsan Hakları

2011 yılında Birleşmiş Milletler İnternet'e erişimi temel bir insan hakkı olarak tanımlamış, Avrupa Konseyi ise İnternet'in evrenselliğini, bütünlüğünü ve açıklığını korumaya ve geliştirmeye yönelik bir tavsiye kararı yayınlamıştır.

İnternet'in insan hakları alanında sağladığı olanaklardan yararlanmanın dünya genelinde devletlerin iş birliği içerisinde hareket etmesini gerektirdiğini ve teknik açıdan bu alanın bütünlüğünü koruyucu politikaların geliştirilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Bilişim Teknolojileri ve İnsan Hakları

- İnternet'in önümüzdeki dönemde denetim ve sınırlama ile değil, insan hak ve özgürlükleri ile anılmaya devam etmesi ise temel insan haklarını merkeze alan bir bakış açısının uluslararası iş birliği içerisinde kabul edilmesine bağlıdır.
- Bilişim ile doğrudan ilgili ilk hukuksal düzenleme 1970 yılında Almanya'nın Hessen eyaletinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin olarak gerçekleştirilmiştir. Kişisel verilerin korunması hakkı, teknolojinin sağladığı olanakları güçlendirmek ile değil, yarattığı yan etkiler ile ilişkilidir.
- Türkiye'de ise bu alandaki temel yasal düzenleme, 7 Nisan 2016 tarihinde yürürlüğe giren 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'dur (KVKK).

Kişisel Veri ve Kişisel Verilerin İşlenmesi

Kişisel Veri ve Kişisel Verilerin İşlenmesi

- 21. Yüzyılda birey kendisine ilişkin bilgilerin kimlerce toplandığı, nerede, hangi amaçlarla kullanıldığı ve kimlerle paylaşıldığı sorularına yanıt aramaktadır.
- Bu sorulara yanıt bulunması ve bireyin kendisine ilişkin bilgilerle arasındaki bağı kaybetmemesi için ise hukuksal güvencelere gereksinim duyulmaktadır. İşte bu hukuksal güvenceler, özel yaşamın gizliliği hakkı ile yakından ilişkili olan “kişisel verilerin korunması” çatısı altında toplanmaktadır.

Kişisel Veri ve Kişisel Verilerin İşlenmesi

- Kişisel verilerin korunması, veri işleme teknolojileri ile temel hak ve özgürlükler arasında denge kurmayı hedefler.
- Kişisel verilerin korunması hakkı, bilişim teknolojilerindeki gelişmeler ile ortaya çıkan bir insan hakkıdır.

Kişisel Veri ve Kişisel Verilerin İşlenmesi

- Kişisel veri, en genel tanımıyla, belirli ya da belirlenebilir bir kişiye ilişkin her türlü bilgidir.

Kişisel Veri ve Kişisel Verilerin İşlenmesi

ÖRNEKLER

- Ad Soyad (Direkt olarak o kişiyi belirtiyorsa)
- “...” adresinde ikamet eden kişi
- “Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Pazaryeri Meslek Yüksekokulu Müdürü” bilgisi
- Kişinin görüntüsü(kişiyi belirlenebilir kılması olasılığı söz konusu olduğu durumlarda)

Kişisel Veri ve Kişisel Verilerin İşlenmesi

- Bir kişinin adresi, telefon numarası, pasaport numarası, resmi, ses kaydı, genetik bilgileri, cinsel tercihleri, dini inançları, sabıka kaydı, hobileri, ziyaret ettiği İnternet siteleri gibi bilgiler bu kapsamda değerlendirilecektir

Kişisel Veri ve Kişisel Verilerin İşlenmesi

Kişisel verilerin işlenmesi

- Avrupa Birliği'nin güncel veri koruma mevzuatı olan Genel Veri Koruma Tüzüğü'nde (GDPR) ve Türkiye'deki KVKK'da “toplama, kaydetme, düzenleme, saklama, uyarlama veya değiştirme, geri alma, danışma, kullanma, ileti ile açığa çıkarma, yayma veya başka bir şekilde oluşturma, sıraya koyma veya birleştirme, engelleme, silme veya yok etme gibi otomatik olan veya olmayan araçlarla kişisel veri üzerinde uygulanan her türlü işlem veya işlem dizisi” işleme olarak tanımlanmıştır

Kişisel Verilerin Korunmasının Önemi

Kişisel Verilerin Korunmasının Önemi

- Kişisel verilerin korunması hukukunun ortaya çıkışında temelde üç etkenin bulunduğu söylenebilir.

Bunlar;

- Çeşitli örgütlerce kişisel verilere duyulan gereksinim
- Teknolojideki gelişmeler
- Gözetim teknolojilerindeki gelişmeler nedeniyle duyulan kaygı

Kişisel Verilerin Korunmasının Önemi

- Kişisel verilerin korunması, bireyleri, kendilerine ilişkin bilgilerin bilişim teknolojileri ya da dosyalama gibi geleneksel yöntemlerle işlenmesinden doğacak zararlardan koruma amacına yönelmiş ve bazı temel ilkelere somutlaşmış bir dizi önlemi ifade eder
- Kişisel verilerin korunması hakkı, bireye kişisel verilerinin hukuka aykırı olarak sınırsız bir şekilde kaydedilmesi, işlenmesi, paylaşılması karşısında temel bir hak vermektedir. Böylelikle bireye verilerinin kullanılması üzerinde karar verme hakkını tanır.

Kişisel Verilerin Korunmasının Önemi

- Kişisel verilerin korumasına ilişkin hukuksal düzenlemelerde, bazı temel ilkelerin kabul edildiğini görüyoruz.
 - Kişisel verilerin hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun işlenmesi, verilerin toplanma amacının meşru, açık ve belirli olması,
 - amacın gerektirdiğinden daha uzun süre tutulmaması,
 - ilgilinin rızasının bulunması,
 - veri güvenliği
- gibi ilkeler bu kapsamda sayılabilir.

Kişisel Verilerin Korunması Hakkı

Kişisel Verilerin Korunması Hakkı

- Kişisel verilerin korunması hakkı, çoğunlukla özel yaşamın gizliliği hakkı kapsamında değerlendirilmektedir.
- Ancak gelişen teknoloji, özel yaşamın gizliliği hakkına geleneksel yaklaşımla ve bu alanda benimsenen ilkelerle verilerimizin korunmasında yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle tarihsel süreç içerisinde kendisinden daha köklü bir hak alanı olan özel yaşamın gizliliği hakkından ayrılmaya başlamıştır.

Kişisel verilerin korunmasının özel yaşamın gizliliği hakkının özellik taşıyan bir türü olduğu ve kendine özgü bazı gereklilikleri nedeniyle ayrı bir alan olarak algılanmaya başlandığını söyleyebiliriz

Kişisel Verilerin Korunması Hakkı

Kişisel verilerin korunması hakkı, düşünceyi açıklama özgürlüğü ile çatışma potansiyeli taşımaktadır. Böylesine bir çatışma özellikle düşünceyi açıklama özgürlüğü içerisinde değerlendirilen basın özgürlüğü açısından kendini gösterir. Bu durum özellikle magazin basını ya da renkli basın olarak adlandırılan yayınlar açısından söz konusudur.

Bu tür yayınların toplum üzerindeki etkileri sosyologlarca araştırılan bir konudur. Ancak bu yayınlarının önemli hukuksal sonuçları da olmaktadır ve özel yaşamın gizliliği hakkının ilk kez ortaya çıktığı zamandan beri tartışılmaktadır.

Kişisel Verilerin Korunması Hakkı

Özel haberleşmenin gizliliği ile kişilerin telefon, telgraf, mektup, elektronik posta gibi araçlarla gerçekleştirdikleri özel iletişiminin gizliliğini ve güvenilirliğini korumak hedeflenmektedir.

Özel haberleşmenin gizliliğinde ilke, bireyin dilediği kişilerle dilediği şekilde haberleşmesinin engellenmemesi ve bu haberleşmelerin ilgilinin onayı ya da yasal gereklilikler olmaksızın üçüncü kişilerin müdahalesinden korunmasıdır.

Özel yaşamın korunmasına ilişkin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. ve Bileşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi'nin 12. maddelerinde haberleşmenin gizliliği hakkında da söz edildiği görülür. Ancak önemi nedeniyle pek çok ulusal ve uluslararası düzenlemede haberleşmenin gizliliğine ilişkin özel hükümler de getirilmiştir.

Örnek Olay

II. Dünya savaşı sırasında Naziler trafik analizini, gözaltındaki kişilerin telefon faturalarını inceleyerek, iletişim halinde bulundukları kişilerin tespiti için kullanmışlardır. Burada asıl ilgilendikleri, ne konuşulduğu değil, kiminle konuşulduğudur.

Kişisel Verilerin Korunmasında Hakim Olan Temel İlkeler

Kişisel Verilerin Niteliğine İlişkin İlkeler

- Bu ilkeler, Türkiye'de 6698 sayılı KVKK'nın 4. maddesinde 'Kişisel Verilerin İşlenmesinde Genel İlkeler' başlığı altında aynen benimsenmiştir.
- Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun işleme
- Belirli, açık ve meşru amaçlar için toplanma
- Toplanma ve sonrasında işleme amaçlarına uygun, ilgili olma, aşırı olmama
- Doğru ve eğer gerekli ise güncel olarak tutulma
- Amacın gerektirdiğinden daha uzun süre tutulmama

İlgili Kişinin Katılımı ve Denetimine Yönelik İlkeler

- İlgilinin bilgilendirilmesi
- İlgilinin kendisine ilişkin bilgilere erişim hakkı
- İlgilinin kendisine ilişkin bilgileri düzeltme hakkı
- İlgilinin veri işlemeye itiraz hakkı
- İlgilinin otomatik kararların konusu olmama hakkı (kişinin geleceğine bilgisayarların karar vermesi önleme hakkı)
- Türkiye'de bu haklar, KVKK'nın 11. maddesinde 'İlgilinin Hakları' başlığı altında detaylı bir şekilde düzenlenmiştir.

Özel Kategorideki Verilerin Nitelikli Korunması

Bu ilke ile ilgili kişi açısından “hassas” sayılan bazı veri türlerinin daha güçlü bir şekilde korunması hedeflenmektedir.

ilgili kişinin

- Irksal veya etnik kökenine
- Siyasal görüşüne
- Dinsel ya da felsefi inancına
- Sendika üyeliğine
- Sağlık ya da cinsel yaşamına ilişkin bilgiler
- Bu tür hassas veriler, ülkemizde KVKK'nın 6. maddesinde 'Özel Nitelikli Kişisel Veriler' olarak tanımlanmakta ve işlenmeleri çok daha sıkı şartlara bağlanmaktadır.

Veri Güvenliğinin Sağlanması

kişisel verilerin;

- kazara veya hukuka aykırı tahribine
- kaybolmasına
- değiştirilmesine
- yetkisiz yayımı veya erişimine ve bunlara benzer diğer güvenlik açıklarına

karşı teknik ve örgütsel önlemleri alması öngörülmektedir

Bağımsız Organlarca Denetim

- AB düzenlemeleri bu ilkelerin yaşama geçmesi konusunda denetim sağlayan bağımsız bir organının varlığını öngörmektedir.
- Bu bağımsız kurum ve kişilerin ilkelere uygun hareket edip etmediğini denetleyecek ve böylelikle henüz zarar ortaya çıkmadan önleyici koruma sağlayacaktır.
- Bağımsız organın bir diğer önemli görevi ise veri koruma alanında farkındalık arttırmaya yönelik çalışmalar geliştirmesidir.
- Bu ilkelerin yaşama geçmesi konusunda denetim sağlayan bağımsız organlar kritik öneme sahiptir. Türkiye'de bu görevi, 6698 sayılı Kanun ile kurulan Kişisel Verileri Koruma Kurumu (KVKK) yürütmektedir. Kurum, ilkelere uyulup uyulmadığını denetler, farkındalığı artırır ve şikayetleri karara bağlar.

İstisnalar ve Sınırlamalar

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde ve demokratik devletlerin Anayasalarında temel hak ve özgürlüklerin ancak yasa ile sınırlandırılabilceği ilkesi benimsenmiştir